

УДК 632.4:633.11.„324”

Антоненко Ф. О., здобувач

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: Antonenko.fedor@ukr.net

ДЖЕРЕЛА СТІЙКОСТІ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ДО ЗБУДНИКА СЕПТОРІОЗУ СЕРЕД КОЛЕКЦІЙНИХ ЗРАЗКІВ КАФЕДРИ ФІТОПАТОЛОГІЇ ВП НУБІП УКРАЇНИ

Септоріоз – є однією із небезпечних хвороб зернових культур. На пшениці озимій збудник хвороби проявляється у вигляді плямистостей на листках. Перші ознаки хвороби можна помітити на листках у фазі 56 листків осінньої вегетації. Збудник хвороби зимує на живих рослинах і весною знову починає розвиватися. Перші засилля можна помітити на нижніх листках з яких поступово переходить на верхні, чешуйки колосків, уражуючі зернівку.

Хвороба дуже небезпечна, як результат передчасного відмирання листків, що негативно впливає на урожайність і якість зернової продукції. Тому пошук ефективних джерел стійкості та використання їх в селекції є важливим у виведенні нових сортів стійких проти септоріозу.

Протягом 2-х років (2016-2017) в лабораторії фітопатології Агрономічної дослідної станції проводилися дослідження по вивченню стійкості колекційних зразків пшениці озимої до збудника септоріозу на штучному інфекційному фоні.

Інфекційний фон створювали шляхом обсіву дослідних ділянок сумішчю сортів, які найбільше сильно уражувалися збудником септоріозу. Крім того ділянки з посівом даних сортозразків розміщували на ізолюваній ділянці лісополо-

сами. Як допоміжний інфекційний матеріал посів проводили рядом з пшеницею озимою яка займала 30% полів фітодільниці.

Ураження септоріозом оцінювали у фазах 56 листків, вихода в трубку, цвітіння і молочно-воскової стиглості. Отриманні результати диференціювали за допомогою 9-ти бальної шкали, прийнятої в країнах – членів СЕВ.

В дослідження було включено 86 зразків селекції НУБіП України і 20 – зразків української і зарубіжної селекції.

У 2016 році високою ступіню (бал стійкості 89) – характеризували 5 зразків, відносно стійкістю 26 (бал 76) і сприйнятливі 55 (бал 5).

У 2017 році ступінь ураження сортозразків був нижчий ніж у попередньому. Тому сортозразків з високою стійкістю (89) було виявлено 8, стійкий (бал 76) – 31, сприятливих – 47 (бал.5).

Із 20 сортозразків Української і зарубіжної селекції за 2 роки (2016-2017рр) проявили високу стійкість (з балом 79) 15 сортозразків і 5 сортозразків з балом 5.

Виділені джерела рекомендуємо залучити як вихідний матеріал для створення сучасних високоурожайних сортів пшениці озимої з високою стійкістю проти септоріозу пшениці.

УДК 633.49:631.526.3:631.559

Байба Т. А., магістр

Завадська О. В., кандидат с.-г. наук, доцент кафедри технології зберігання, переробки та стандартизації продукції рослинництва

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: zavadska3@gmail.com

УРОЖАЙНІСТЬ ТА ЯКІСТЬ БУЛЬБ КАРТОПЛІ РІЗНИХ СОРТІВ

Споживання бульб у нашій країні досягає високого рівня (близько 130 кг на душу населення на рік). Вона є основним продуктом харчування. За останні роки об'єми виробництва картоплі в нашій країні стабільні й досягають 20-22 млн. т бульб. У структурі використання врожаю бульб споживання населенням становить 33 % (6,1 млн т), для переробки – 1 % (0,2 млн т), на корм – 20 % (3,8 млн т), на насіння – 27 % (5 млн т). Придатність бульб до переробки чи тривалого зберігання, її смакові властивості значно залежать від сортових особливостей. Важливе значення при оцінці будь-якого сорту є врожайність.

Дослідження проводили протягом 2017 р. у Національному університеті біоресурсів і природокористування України. Бульби картоплі були вирощені у господарстві СТОВ «Вереміївське»

Чорнобаївського району Черкаської області, яке розташоване у зоні Лісостепу. Товарні, органолептичні та біохімічні показники визначали за загальноприйнятими методиками в навчально-науковій лабораторії кафедри технології зберігання, переробки та стандартизації продукції рослинництва ім. проф. Б. В. Лесика.

Для досліджень було вибрано шість сортів картоплі, які внесені до Реєстру сортів рослин та є придатними для вирощування у зоні Лісостепу, а саме: 'Розара', 'Ароза', 'Лабадія', 'Сатіна', 'Сіфра' та 'Опал'. Як контроль використовували сорт 'Розара', який був занесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних до поширення в Україні у 1997 р. та є рекомендованим для зони Лісостепу.

Найвища врожайність встановлена у сортів 'Сатіна' та 'Опал' – 33,5 та 32,8 т/га відповід-

но. Маса товарних бульб картоплі досліджуваних сортів коливалася у межах 96,8140,2 г. Найкрупніші бульби формували рослини сорту 'Розара' – 140,2г, найдрібніші – сорту 'Сіфра' – 96,8 г. Бульби цього сорту були також найбільш видовжені (індекс форми становить 1,4). За найбільшим поперечним діаметром всі бульби досліджуваних сортів відповідали вимогам діючих нормативних документів. Найбільше стандартних бульб формували рослини сорту 'Розара' (контроль) та 'Лабадія' – 98,1 та 97,9 % відповідно.

Вміст сухих речовин у бульбах коливався в межах від 19,4 до 28,0%. Найбільшу кількість їх накопичували бульби сортів 'Сіфра', 'Роза-

ра' та 'Сатіна'. Як відомо, для бульб, призначених для переробки, небажаним є високий вміст редукованих цукрів. У бульбах досліджуваних сортів їх накопичувалася незначна кількість – 0,200,41 %. За вмістом крохмалю та вітаміну С виділилися бульби сорту 'Сіфра' – 20,8 % та 12,6 % відповідно.

Таким чином, найбільш урожайними були сорти 'Сатіна' та 'Опал'. За вмістом основних біохімічних показників найкращі результати показав сорт 'Сіфра', у бульбах якого накопичувалося найбільша кількість сухої речовини (28,0 %), крохмалю (21,2 %) та вітаміну С (12,6 мг%).

УДК 581.13:634.232:581.14+631.559

Барабаш Т. М., науковий співробітник

Мелітопольська дослідна станція садівництва імені М. Ф. Сидоренка ІС НААН

E-mail: barabash.tatiana@ukr.net

РІСТ І ПРОДУКТИВНІСТЬ ДЕРЕВ ЧЕРЕШНІ ЗА РІЗНИХ ПЛОЩ ЖИВЛЕННЯ

Черешня є однією з найбільш поширених кісточкових культур на півдні України. Її вирощування за інтенсивним типом є одним з найбільш складних процесів у садівництві і вимагає системного підходу. При цьому важливими складовими є використання слаборослих вегетативних підщеп та ущільнених схем розміщення дерев, які дозволяють розміщувати більшу кількість дерев на площі та повніше реалізувати біологічний потенціал черешні. Тому визначення оптимальної схеми розміщення дерев черешні, яка підвищить урожайність при збереженості високої якості плодів, є особливо актуальним.

Дослідження проводились в насадженнях черешні 2013 року садіння на другому відділенні НВД «Наукова» МДСС імені М. Ф. Сидоренка ІС НААН в умовах помірно-континентального клімату на чорноземі південному легкосуглинковому. Крони дерев черешні двох сортів Анонс і Талісман, щеплених на клоновій підщепі ВСЛ-2, формували по типу малооб'ємної веретеноподібної крони. Вивчалися площі живлення – 5х3 (контроль), 5х2, 5х1,5, 5х1 м. Повторність варіантів 3-кратна по 6 дерев в кожній. Агротехнічні заходи по догляду за деревами загальноприйнятні.

Одержані експериментальні дані показують, що на п'ятий рік вегетації ущільнення дерев черешні не викликає значного погіршення обростання як вегетативною, так і обростаючою плодовою деревиною, дані процеси протікають збалансовано та вирівняно, а застосовані вліт-

ку агроприйоми стримували вегетативний ріст дерев та сприяли їх обростанню плодовою деревиною. Більшим обростанням вегетативною масою характеризуються дерева при схемі садіння 5х3 м (контроль). Так, у цьому варіанті обхват штамба більший на 9%, сумарний приріст однорічних пагонів – на 11%, висота, розміри крони дерев вздовж і поперек ряду перевищували інші площі живлення відповідно на 5, 7 і 5%, що збільшувало площу проєкції та об'єм крони на 1015 %. Найменші (в середньому на 15%) дані показники по відношенню до контролю відмічені у варіанті зі схемою садіння 5х1 м. Встановлено, що освоєння відведеної площі живлення на 5-й рік вегетації склало у варіантах досліді 2572 %, найбільше (на 72%) у найщільнішому варіанті – 5х1 м. Аналіз формування асиміляційної та плодової поверхні у досліді показав, що більш щільне розміщення дерев (5х1,5, 5х1 м) зменшує ці показники з одного дерева на 17 і 48 %, але збільшує їх з одиниці площі на 108 і 15%. Найбільш врожайним для обох сортів з одиниці площі виявився найщільніший варіант 5х1 м (2000 дер./га), який перевищив контроль з ущільненням до 667 дерев в 2,0 рази, а інші варіанти в 1,8 рази і склав 2,2 т/га. Середня маса плоду склала 9 г з середнім діаметром 27 мм. Біохімічний аналіз плодів показав, що більше ущільнення дерев в ряду по відношенню до контролю знижує вміст вітаміну С на 0,3 %, цукру на 0,6, сухих розчинних речовин – на 0,6% та дещо посилює їх кислотність – на 0,05 %.